EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 20.5.2020
COM(2020) 522 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reforem Portugalska na rok 2020 a stanovisko Rady k programu stability Portugalska z roku 2020

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reforem Portugalska na rok 2020 a stanovisko Rady k programu stability Portugalska z roku 2020

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik[1], a zejména na čl. 5 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy[2], a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 17. prosince 2019 přijala Komise roční strategii pro udržitelný růst, jež zahájila evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik pro rok 2020. Náležitě přitom zohlednila evropský pilíř sociálních práv vyhlášený Evropským parlamentem, Radou a Komisí dne 17. listopadu 2017. Dne 17. prosince 2019 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 taktéž zprávu mechanismu varování, ve které je Portugalsko uvedeno mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum. Téhož dne Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny.

(2) Dne 26. února 2020 byla zveřejněna zpráva o Portugalsku pro rok 2020[3]. V této zprávě byl posouzen pokrok, jejž Portugalsko učinilo v plnění jemu určených doporučení přijatých Radou dne 9. července 2019[4], v přijímání opatření v návaznosti na

[1] Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] SWD(2020) 521 final.
[4] Úř. věst. C 301, 5.9.2019, s. 117.

doporučení přijatá v předchozích letech a v plnění národních cílů v rámci strategie Evropa 2020. Součástí zprávy byl rovněž hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011, jehož výsledky byly taktéž zveřejněny dne 26. února 2020. Komise na základě své analýzy dospěla k závěru, že se Portugalsko potýká s makroekonomickými nerovnováhami. Za slabiny v kontextu nízkého růstu produktivity se považují zejména velký objem čistých vnějších závazků, soukromý a veřejný dluh a vysoký podíl úvěrů se selháním.

(3) Dne 11. března 2020 Světová zdravotnická organizace oficiálně prohlásila šíření onemocnění COVID-19 za globální pandemii. Jedná se o závažné ohrožení veřejného zdraví, které se dotýká občanů, společnosti i hospodářství. Pandemie vytváří značný tlak na vnitrostátní systémy zdravotní péče, narušuje globální dodavatelské řetězce, způsobuje volatilitu na finančních trzích, vyvolává šoky ve spotřebitelské poptávce a negativně poznamenává celou řadu odvětví. Ohrožuje pracovní místa a příjmy lidí a podnikání společností. Pandemie vyvolala velký hospodářský otřes, který už v Evropské unii zanechává vážné následky. Dne 13. března 2020 přijala Komise sdělení[5], v němž vyzvala ke koordinované hospodářské reakci na tuto krizi se zapojením všech aktérů na vnitrostátní úrovni a na úrovni Unie.

(4) Několik členských států vyhlásilo nouzový stav nebo zavedlo mimořádná opatření. Veškerá mimořádná opatření by měla být striktně přiměřená, nezbytná, časově omezená a v souladu s evropskými a mezinárodními standardy. Měla by podléhat demokratickému dohledu a nezávislému soudnímu přezkumu.

(5) Dne 20. března 2020 přijala Komise sdělení o aktivaci obecné únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu[6]. Tato doložka stanovená v čl. 5 odst. 1, čl. 6 odst. 3, čl. 9 odst. 1 a čl. 10 odst. 3 nařízení (ES) č. 1466/97 a v čl. 3 odst. 5 a čl. 5 odst. 2 nařízení (ES) č. 1467/97 usnadňuje koordinaci rozpočtových politik v dobách závažného hospodářského útlumu. Komise ve svém sdělení Radě předestřela svůj názor, že vzhledem k očekávanému závažnému hospodářskému útlumu v důsledku rozšíření onemocnění COVID-19 připouštějí stávající podmínky aktivaci doložky. Hodnocení Komise odsouhlasili 23. března 2020 ministři financí členských států. Aktivace obecné únikové doložky umožňuje dočasně se odchýlit od postupu korekce k dosažení střednědobého rozpočtového cíle, pokud to neohrozí udržitelnost veřejných financí ve střednědobém horizontu. Pokud jde o nápravnou složku, může Rada na doporučení Komise rovněž rozhodnout o přijetí revidované fiskální trajektorie. Obecná úniková doložka nicméně nepozastavuje postupy v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Členským státům dovoluje odchýlit se od rozpočtových požadavků, které by se uplatňovaly za normálních okolností, a Komisi a Radě umožňuje provádět v rámci paktu nezbytná opatření pro koordinaci politik.

(6) Je zapotřebí nepřetržitě jednat, aby se šíření pandemie omezilo a tlumilo, aby se posílila odolnost vnitrostátních systémů zdravotní péče, aby se zmírnily socioekonomické důsledky prostřednictvím podpůrných opatření pro podniky a domácnosti a aby se zajistily adekvátní zdravotní a bezpečnostní podmínky na pracovištích s výhledem na obnovení ekonomické aktivity. Unie by měla plně využívat rozličné nástroje, které má k dispozici, aby podpořila úsilí členských států v těchto oblastech. Členské státy a Unie by současně měly společně pracovat na přípravě opatření, která jsou nutná pro návrat k normálnímu fungování naší společnosti a

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

ekonomik a k udržitelnému růstu, přičemž do těchto opatření by měly mimo jiné začlenit ekologickou a digitální transformaci a promítnout veškerá ponaučení z krize.

(7) Krize způsobená pandemií COVID-19 poukázala na flexibilitu, kterou jednotný trh nabízí k přizpůsobení se mimořádným situacím. Aby se však zajistil rychlý a plynulý přechod k fázi oživení a k volnému pohybu zboží, služeb a pracovníků, musí být hned, jak přestanou být nezbytná, zrušena mimořádná opatření, jež brání normálnímu fungování tohoto trhu. Ze stávající krize vyplynulo, že jsou zapotřebí plány krizové připravenosti ve zdravotnictví, zahrnující zejména lepší nákupní strategie, diverzifikované dodavatelské řetězce a strategické rezervy základního vybavení. Jedná se o zásadní faktory pro vypracování rozsáhlejších plánů krizové připravenosti.

(8) Normotvůrce Unie již změnil příslušné legislativní rámce[7] tak, aby členské státy mohly mobilizovat veškeré nevyužité zdroje z evropských strukturálních a investičních fondů, a řešit tak mimořádné dopady pandemie COVID-19. Tyto změny zajistí další flexibilitu a také zjednodušené a efektivnější postupy. Aby se zmírnily tlaky v oblasti peněžních toků, mohou členské státy v účetním období 2020–2021 rovněž využít 100% míru spolufinancování z rozpočtu Unie. Portugalsko se vyzývá, aby těchto možností plně využívalo a jejich prostřednictvím pomáhalo jednotlivcům a odvětvím, kterých se zmíněné problémy dotýkají nejvíce.

(9) Je pravděpodobné, že socioekonomické důsledky pandemie se projeví nerovnoměrně napříč portugalskými regiony, a to kvůli rozdílným modelům specializace, zejména v regionech, které jsou výrazně závislé na cestovním ruchu, jako jsou Algarve a nejvzdálenější regiony Madeira a Azory. To s sebou nese zásadní riziko, že se v Portugalsku prohloubí regionální a územní rozdíly. Jelikož kromě výše uvedeného hrozí i dočasné narušení procesu konvergence mezi členskými státy, vyžaduje současná situace cílené politické reakce.

(10) Dne 16. května 2020 předložilo Portugalsko svůj národní program reforem na rok 2020 a svůj program stability z roku 2020. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány současně.

(11) Na Portugalsko se v současnosti vztahuje preventivní složka Paktu o stabilitě a růstu a pravidlo pro zadlužení. Dne 13. července 2018 Rada Portugalsku doporučila zajistit, aby nominální míra růstu čistých primárních výdajů vládního sektoru[8] nepřekročila v roce 2019 hodnotu 0,7 % HDP, což odpovídá roční strukturální korekci ve výši 0,6 % HDP. Celkové posouzení Komise potvrzuje závažnou odchylku od doporučeného postupu korekce k dosažení střednědobého rozpočtového cíle v roce 2019 a za roky 2018 a 2019 dohromady. Vzhledem k aktivaci obecné únikové doložky

---

[7] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/460 ze dne 30. března 2020, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013 a (EU) č. 508/2014, pokud jde o specifická opatření pro aktivaci investic do systémů zdravotní péče členských států a do jiných odvětví jejich ekonomik v reakci na šíření onemocnění COVID-19 (investiční iniciativa pro reakci na koronavirus) (Úř. věst. L 99, 31.3.2020, s. 5) a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/558 ze dne 23. dubna 2020, kterým se mění nařízení (EU) č. 1301/2013 a (EU) č. 1303/2013, pokud jde o specifická opatření k zajištění mimořádné flexibility pro využití evropských strukturálních a investičních fondů v reakci na rozšíření onemocnění COVID-19 (Úř. věst. L 130, 24.4.2020, s. 1).

[8] Čisté primární výdaje vládních institucí se skládají z celkových výdajů vládních institucí bez úrokových nákladů, výdajů na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z prostředků Unie, a nediskrečních změn výdajů na podporu v nezaměstnanosti. Vnitrostátně financovaná tvorba hrubého fixního kapitálu je rozložena do čtyřletého období. Zohledněna jsou diskreční opatření na straně příjmů nebo zvýšení příjmů stanovená právními předpisy. Jednorázová opatření na straně příjmů i výdajů jsou kompenzována.

však nejsou další kroky v rámci postupu při závažné odchylce pro Portugalsko opodstatněné.

(12) Vláda do svého programu stability z roku 2020 nezahrnula makroekonomický scénář ani plány týkající se salda veřejných financí a poměru dluhu k HDP alespoň na rok 2020. Program stability z roku 2020 nicméně předpokládá, že každých 30 pracovních dní – tj. přibližně 1,5 celého měsíce – omezení volného pohybu osob bude mít na roční HDP negativní dopad ve výši 6,5 procentního bodu. Makroekonomický a fiskální výhled ovlivňuje vysoká nejistota spojená s pandemií COVID-19. Rozpočtové projekce vycházejí z rizik specifických pro Portugalsko souvisejících s prudkým nárůstem podmíněných závazků veřejného sektoru, které mají původ u některých veřejných korporací a v opatřeních souvisejících s COVID-19 zaměřených na soukromý sektor. Tato rizika se přidávají k již existujícím nezanedbatelným rizikům, která částečně souvisejí s dalším možným dopadem na rozpočet z důvodu dodatečných opatření na podporu bank.

(13) Portugalsko v reakci na pandemii COVID-19 a v rámci koordinovaného přístupu Unie přijalo rozpočtová opatření, aby zvýšilo kapacitu systému zdravotní péče, zabránilo šíření pandemie a poskytlo pomoc obzvláště zasaženým jednotlivcům a odvětvím. V programu stability z roku 2020 jsou uvedeny odhady dopadu těchto opatření na rozpočet, a to buď na měsíčním, nebo na ročním základě, aniž by byl uveden předpokládaný roční souhrnný údaj za rok 2020. Opatření zahrnují mimo jiné jednorázovou zvláštní podporu pro podniky na obnovení podnikatelské činnosti (508,0 milionu EUR neboli 0,3 % HDP), zjednodušený režim pro dočasné přerušení práce („dočasné propuštění“, 373,3 milionu EUR neboli 0,2 % HDP za měsíc uplatňování) a nákup osobních ochranných prostředků systémem zdravotní péče (0,1 % HDP za měsíc uplatňování)[9]. Podle odhadu Komise mohou v důsledku těchto opatření v roce 2020 vzniknout celkové přímé rozpočtové náklady ve výši přibližně 2,5 % HDP. Portugalsko navíc oznámilo opatření, která sice zpravidla nemají přímý dopad na rozpočet, avšak přispějí k podpoře likvidity pro podniky a domácnosti, kterou program stability z roku 2020 odhaduje na přibližně 25,2 miliardy EUR, což představuje 12,5 % HDP. Uvedená opatření zahrnují odklady plateb daně z přidané hodnoty, daně z příjmu fyzických a právnických osob, jakož i sociálních příspěvků (7,9 miliardy EUR, tj. 3,9 % HDP), a také státem zaručené úvěrové linky a další podobné iniciativy (4,0 miliardy EUR, tj. 2,0 % HDP). Opatření přijatá Portugalskem jsou celkově v souladu s pokyny stanovenými ve sdělení Komise o koordinované hospodářské reakci na rozšíření onemocnění COVID-19. Plné provedení těchto opatření a následné přeorientování fiskálních politik směrem k dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic, pokud to hospodářské podmínky dovolí, přispěje k zachování fiskální udržitelnosti ve střednědobém horizontu.

(14) Na základě prognózy Komise z jara 2020 se za předpokladu nezměněné politiky očekává schodek veřejných financí Portugalska v roce 2020 ve výši 6,5 % HDP a v roce 2021 ve výši 1,8 % HDP. Očekává se, že míra zadlužení dosáhne v roce 2020 maximální hodnoty 131,6 % a následně se v roce 2021 sníží na hodnotu 124,4 %.

(15) Dne 20. května 2020 vydala Komise zprávu pro Portugalsko vypracovanou v souladu s čl. 126 odst. 3 Smlouvy z důvodu předpokládaného překročení referenční hodnoty

[9] Rozpočtové dopady jsou podle prognózy Komise z jara 2020 vyjádřeny jako procento HDP v roce 2020.

schodku ve výši 3 % HDP v roce 2020. Celkově z analýzy vyplývá, že kritérium schodku stanovené ve Smlouvě a v nařízení (ES) č. 1467/97 není splněno.

(16) Pandemie COVID-19 zasáhla Portugalsko počátkem března 2020 a vystavila jeho systém zdravotní péče velkému tlaku. Vláda rychle provedla širokou škálu přísných opatření proti šíření nákazy poté, co na období od 18. března 2020 do 2. května 2020 vyhlásila ústavní nouzový stav s cílem co nejvíce omezit šíření nákazy a ztráty na životech. Portugalsko přijalo opatření na posílení reakční schopnosti systému zdravotní péče a na zploštění křivky nákazy, aby nedošlo k přetížení nemocnic. Vnitrostátní a globální opatření proti šíření nákazy výrazně omezila hospodářskou činnost ve většině odvětví a zejména tvrdě zasáhla cestovní ruch a související činnosti a zhoršila sociální a hospodářský výhled v Portugalsku, zejména v oblasti mikropodniků a malých a středních podniků. Očekává se, že v roce 2020 ekonomika poklesne o 6,8 % a v roce 2021 se opět zvýší o 5,8 %.

(17) Aby se zmírnil bezprostřední dopad pandemie COVID-19 na zdraví lidí, jsou vysoké výdaje na zdravotní systém vynakládány v širokém měřítku. Jsou zapotřebí investice ke zlepšení odolnosti systému zdravotní péče, zajištění vybavení, výrobků a infrastruktury nezbytných pro posílení schopnosti reagovat na krizové situace, včetně intenzivní péče, testování, technologického a aplikovaného lékařského výzkumu a všeobecného přístupu, a to i mimo městské oblasti a v nejvzdálenějších regionech, kterými jsou Madeira a Azory. Od počátku pandemie COVID-19 byl postupně realizován plán na zavedení nového modelu řízení veřejných nemocnic, přičemž došlo k podstatnému navýšení ročních rozpočtů. Pokračování v realizaci tohoto modelu v tomto rozhodujícím období by mohlo pomoci posílit odolnost systému zdravotní péče. Pandemie COVID-19 odhalila slabá místa zařízení dlouhodobé péče v Portugalsku, ve kterých byla zaznamenána vyšší míra rozšíření nákazy a vyšší smrtnost. I přes zlepšení územního pokrytí dlouhodobé péče v posledním desetiletí je celková míra přístupu ve všech regionech země nízká. Zároveň se před vypuknutím pandemie COVID-19 u dlouhodobých výdajů na zdravotní péči očekával jeden z největších nárůstů v Unii vyjádřený jako procentní podíl HDP. Pro zvládnutí současné krize a řešení problémů souvisejících se stárnutím obyvatelstva je nutné pokračovat v úsilí o zlepšení efektivnosti a kapacity zdravotní a dlouhodobé péče.

(18) Po delším pozitivním vývoji na trhu práce od roku 2014 bude Portugalsko v důsledku pandemie nyní čelit mimořádným problémům v oblasti zaměstnanosti. Podle prognózy Komise se očekává, že nezaměstnanost v roce 2020 stoupne na 9,7 % aktivního obyvatelstva a v roce 2021 klesne na 7,4 %, což představuje nárůst oproti 6,5 % v roce 2019. S cílem podpořit zaměstnanost a zmírnit riziko ztráty pracovních míst Portugalsko zjednodušilo a přizpůsobilo využívání svého stávajícího režimu pro dočasné přerušení práce. Cílené využívání unijních a vnitrostátních programů by mohlo pomoci zachovat pracovní místa a udržet hospodářskou činnost, zejména u malých a středních podniků. Ve fázi obnovy sehrají individuální a cílené aktivní politiky na trhu práce, zejména prohlubování dovedností a rekvalifikace, rozhodující úlohu při zachování schopnosti pracovní síly zapojit se do pracovního procesu. Spolupráce mezi zaměstnavateli, institucemi vzdělávání a odborné přípravy a veřejnými službami zaměstnanosti bude mít zásadní význam pro zvýšení náboru pracovníků.

(19) Pandemie COVID-19 vyžaduje opatření ke zmírnění sociálních dopadů a k ochraně nejvíce ohrožených osob, aby se neprohlubovaly nerovnosti. Patří mezi ně programy podpory v nezaměstnanosti a podpora příjmu pro nejvíce postižené pracovníky, včetně osob samostatně výdělečně činných a pracovníků v nestandardním pracovním poměru,

přístup ke službám a opatření podporující opětovné začlenění do trhu práce. Provedení vnitrostátního sociálního plánu pro nepředvídané události ve spolupráci se sociálními partnery a občanskou společností by mohlo přispět k okamžité a koordinované reakci a zmírnit sociální důsledky krize. Změny politiky ke zvrácení poklesu účinnosti sociálních transferů v posledních letech, např. zvýšení minimálního příjmu, příspěvku solidarity pro starší osoby, důchodů a rodinných dávek, měly pozitivní vliv na rozdělení příjmů. Sociální transfery (kromě důchodů) však v roce 2018 snížily podíl obyvatel Portugalska ohrožených chudobou pouze o 23,8 %, což je výrazně pod průměrem EU, který činí 34 %. Systém minimálního příjmu je kromě toho jedním z nejméně přiměřených v Unii, neboť poskytuje příjmy ve výši 40 % vnitrostátní hranice chudoby.

(20) V souvislosti s nezbytným přijetím opatření k omezení fyzického kontaktu klade pandemie COVID-19 značné požadavky na používání digitálních technologií k zajištění pokračujícího přístupu ke vzdělávání a pokračování podnikatelské činnosti. Portugalské školy a školicí střediska byly uzavřeny a tradiční prezenční vyučování ve školách bylo přerušeno. Přibližně 6 % domácností stále nemá přístup k internetu, což se týká odhadovaného počtu 50,000 žáků, přičemž existují velké rozdíly v přístupu k internetu a pokrytí telekomunikační sítí mezi městskými a venkovskými oblastmi. Studenti z rodin s dobrým sociálně-ekonomickým zázemím mají lepší pozici ke zvládnutí problémů spojených s distančním vzděláváním. Kromě toho má Portugalsko velký deficit digitálních dovedností. V roce 2019 nemělo 48 % obyvatelstva základní digitální dovednosti, včetně přibližně 26 % bez jakýchkoli digitálních dovedností, a podíl osob, které nikdy nevyužívaly internet, je dvakrát vyšší než průměr EU. Současné okolnosti vyžadují intenzivní provádění kurzů elektronického učení a úsilí o pomoc lidem trpícím digitálním vyloučením, aby překonali překážky v přístupu k distančnímu vzdělávání. Osvojení digitálních technologií podniky za účelem nabízení alternativní organizace práce a digitálních služeb by umožnilo kontinuitu činnosti podniků, jejichž služby lze poskytovat on-line, čímž by se zmírnil dopad omezení v některých odvětvích. To je pro Portugalsko, pro jehož hospodářství jsou většinou charakteristické mikropodniky, které jsou soustředěny v tradičních odvětvích, obzvláště důležité. Jedním z hlavních faktorů, které brání digitalizaci malých a středních podniků, je nedostatek digitálních znalostí, který vychází z celkové nízké úrovně digitální gramotnosti vedoucích pracovníků a zaměstnanců.

(21) Aby nedocházelo k úpadkům, jimž se dá zabránit, a umožnilo se podnikům, aby se vypořádaly s otřesem a zůstaly konkurenceschopné, přijalo Portugalsko soubor opatření zaměřených na podporu životaschopných firem, zejména malých a středních podniků, které byly postiženy uložením opatření k omezení fyzického kontaktu, jež s sebou nesou omezení provozu a snížení domácí i celosvětové poptávky. Tato opatření se zaměřují na poskytování podpory likvidity, mimo jiné prostřednictvím záruk financovaných státem a finančními institucemi, přímých dotací, odložení daní a snížení příspěvků na sociální zabezpečení. Zaměřují se zejména na odvětví, která jsou nejvíce zasažena, mezi něž patří cestovní ruch, pohostinství a související hospodářské činnosti, jakož i výrobní a vývozní podniky. Je důležité, aby tato opatření byla veřejnými institucemi a soukromými zprostředkovateli včas a účinně prováděna. Portugalská vláda v této souvislosti zefektivnila postup pro přístup k úvěrovým linkám, konkrétně dokumentaci, kterou mají podniky předkládat. Během navrhování a provádění těchto opatření je třeba zohlednit odolnost bankovního sektoru. Další politická opatření jsou zaměřena na podporu podnikání a osob samostatně výdělečně činných.

(22) Na podporu hospodářského oživení bude důležité přednostně realizovat veřejné investiční projekty ve vyšší fázi připravenosti a podporovat soukromé investice, mimo jiné prostřednictvím příslušných reforem. Investice stimulující růst na podporu výzkumu a inovací, digitalizace, konektivity a ekologické transformace přispějí k obnově portugalského hospodářství a jeho přesměrování na dlouhodobý udržitelný růst. Investice do dopravní infrastruktury by mohly řešit okrajovou polohu Portugalska zejména tím, že se odstraní mezery ve spojení železničních tratí se Španělskem a umožní využívání nedostatečně využívaných možností portugalských přístavů. Z portugalského integrovaného vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu vyplývá potřeba významných investic pro řešení transformace v oblasti energetiky a klimatu. Stále existuje široký prostor pro zlepšení energetické účinnosti budov a snížení spotřeby energie v podnicích. Lepší energetická propojenost na Iberském poloostrově by umožnila větší konkurenci a usnadnila by zavádění energie z obnovitelných zdrojů. Investice mohou rovněž přispět k včasné reakci na nepříznivé účinky změny klimatu, jako jsou povodně a lesní požáry, jakož i ke zlepšení vodního hospodářství a nakládání s odpady a k rozvoji potenciálu oběhového hospodářství. Naplánování programu Fondu pro spravedlivou transformaci na období 2021–2027 by mohlo Portugalsku pomoci řešit některé problémy, které představuje přechod na klimaticky neutrální ekonomiku, zejména na územích, na něž se vztahuje příloha D zprávy o zemi[10]. Portugalsko by tak mohlo fond co nejlépe využít.

(23) Portugalský soudní systém se v posledních letech díky řadě opatření, která jsou i nadále prováděna, zefektivnil. Pandemie a z ní vyplývající recese však mohou vést ke zvýšení počtu soudních sporů, což by mohlo zhoršit zbývající problémové oblasti, zejména zdlouhavá řízení a velký počet nevyřízených případů u správních a daňových soudů. Větší účinnost a odolnost systému soudnictví by mohly zlepšit podnikatelské prostředí, z čehož by měli prospěch zejména domácí malé a střední podniky a investoři.

(24) Zatímco aktuální doporučení se zaměřují na řešení socioekonomických dopadů pandemie a na usnadnění hospodářského oživení, doporučení pro jednotlivé země z roku 2019, která Rada přijala dne 9. července 2019, se rovněž zabývala reformami, které jsou nezbytné pro řešení střednědobých a dlouhodobých strukturálních problémů. Daná doporučení jsou stále relevantní a během příštího ročního cyklu evropského semestru budou dále sledována. Uvedené platí i pro doporučení týkající se investičních hospodářských politik. Posledně zmiňovaná doporučení by měla být zohledněna při strategickém programování fondů politiky soudržnosti v období po roce 2020, mimo jiné i při přijímání zmírňujících opatření a strategií pro ukončování mimořádných opatření ve spojitosti s aktuální krizí.

(25) V minulých letech došlo v portugalském bankovním systému k několika celkovým zlepšením. Ukazatele ziskovosti se díky úsilí o zvýšení účinnosti v tomto odvětví, snížení rezerv a menší míře znehodnocení zlepšily. Vzhledem k lepší ziskovosti dosáhl bankovní systém pokroku v posilování ukazatelů kapitálové přiměřenosti. Výše kapitálu je však stále pod průměrem EU. Poměr úvěrů se selháním pokračoval ve víceletém klesajícím trendu, ale je i nadále dvojnásobný ve srovnání s poměrem EU. Schopnost vytvářet příjmy zůstává při nízkých úrokových sazbách a v ekonomice se stále vysokou mírou zadlužení nadále problémem. Oslabení ekonomiky, krize COVID-19 a nízké úrokové sazby pozorované v poslední době budou pro bankovní sektor představovat problémy, což se odrazí v úvěrové kvalitě poskytovaných úvěrů.

[10] SWD(2020) 251 final.

Portugalské banky jsou navíc nadále exponovány vůči některým zeměpisným oblastem, které jsou vysoce závislé na vývoji cen komodit, konkrétně ropy. Expozice vůči těmto oblastem je citlivá na tržní, měnové a úvěrové riziko a může mít dopad na úvěrovou kvalitu půjček poskytnutých podnikům, které jsou vůči těmto oblastem exponovány.

(26) Jako jeden z klíčových faktorů, které bankám brání rychle se vypořádat se stávajícím objemem úvěrů se selháním, bylo označeno zdlouhavé úpadkové řízení. To má rovněž podstatný vliv na oceňování těchto aktiv na sekundárním trhu, neboť výsledky, měřené jako platby věřitelům, jsou nedostatečné. Podíl podnikových úvěrů, které jsou nejméně vhodné k rychlému a standardizovanému přístupu, na úvěrech se selháním je stále vysoký (přibližně dvě třetiny). V posledních letech bylo provedeno několik změn v úpadkovém i občanskoprávním exekučním řízení. Další úpravy, zejména se zaměřením na neodůvodněné průtahy, by pomohly jak věřitelům, tak dlužníkům, kteří by měli prospěch z nového začátku.

(27) Evropský semestr poskytuje rámec pro průběžné koordinování hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti v Unii, které může přispět k udržitelné ekonomice. Členské státy ve svých národních programech reforem na rok 2020 bilancují pokrok, pokud jde o plnění cílů udržitelného rozvoje OSN. Zajistí-li Portugalsko plné provedení níže uvedených doporučení, přispěje k pokroku v plnění cílů udržitelného rozvoje a ke společnému úsilí o konkurenceschopnou udržitelnost v Unii.

(28) Pro rychlé zotavení z hospodářského dopadu pandemie COVID-19 je zásadně důležitá úzká koordinace mezi ekonomikami v hospodářské a měnové unii. Jakožto členský stát, jehož měnou je euro, a s ohledem na politické pokyny Euroskupiny by mělo Portugalsko zajistit, aby jeho politiky zůstaly v souladu s doporučeními pro eurozónu a byly i nadále koordinovány s politikami ostatních členských států eurozóny.

(29) V kontextu evropského semestru 2020 provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky Portugalska, kterou zveřejnila ve své zprávě o Portugalsku pro rok 2020. Posoudila také program stability z roku 2020 a národní program reforem na rok 2020, jakož i opatření přijatá v návaznosti na doporučení, která byla Portugalsku adresována v předchozích letech. Vzala v úvahu nejen jejich význam pro udržitelnou fiskální a sociálně-ekonomickou politiku v Portugalsku, ale také jejich soulad s pravidly a pokyny Unie, neboť celkovou správu ekonomických záležitostí v Unii je třeba posílit tím, že do rozhodování členských států v budoucnu budou zahrnuty vstupy na úrovni Unie.

(30) Ve světle tohoto posouzení přezkoumala Rada program stability z roku 2020 a její stanovisko[11] je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení č. 1.

(31) Na základě hloubkového přezkumu Komise a tohoto posouzení přezkoumala Rada národní program reforem na rok 2020 a program stability z roku 2020. Tato doporučení zohledňují potřebu řešit pandemii a usnadnit hospodářské oživení jako první nezbytný krok k tomu, aby bylo možné korigovat nerovnováhy. Doporučení přímo zaměřená na makroekonomické nerovnováhy, jež Komise zjistila podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011, jsou promítnuta do doporučení č. 1, 2, 3 a 4,

DOPORUČUJE Portugalsku v letech 2020 a 2021:

1. V souladu s obecnou únikovou doložkou přijmout veškerá nutná opatření k účinnému řešení pandemie, k udržení ekonomiky a k podpoře následného oživení.

[11] Podle čl. 5 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1466/97.

Pokud to hospodářské podmínky dovolí, provádět fiskální politiky zaměřené na dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic a na zajištění udržitelnosti dluhu a současně zvýšit investice. Posílit odolnost systému zdravotní péče a zajistit rovný přístup ke kvalitní zdravotní a dlouhodobé péči.

2. Podporovat zaměstnanost a upřednostňovat opatření zaměřená na zachování pracovních míst. Zaručit dostatečnou a účinnou podporu v oblasti sociální ochrany a podporu příjmů. Podporovat využívání digitálních technologií s cílem zajistit rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání a odborné přípravě a podpořit konkurenceschopnost podniků.

3. Provést dočasná opatření zaměřená na zajištění přístupu zejména malých a středních podniků k likviditě. Na podporu hospodářského oživení přednostně realizovat veřejné investiční projekty ve vyšší fázi připravenosti a podporovat soukromé investice. Zaměřit investice na zelenou a digitální transformaci, zejména na čistou a účinnou výrobu a využívání energie, železniční infrastrukturu a inovace.

4. Zvýšit efektivitu správních a daňových soudů.

V Bruselu dne

Za Radu
předseda/předsedkyně